

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottságnak a Tanács és az Európai Parlament részére kiadott, a belső piacon történő kifizetések új jogi keretére vonatkozó közleménye”

(COM(2003) 718 végleges)

(2004/C 302/03)

2003. december 2-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikkelye alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció, melynek az volt a feladata, hogy a Bizottság munkáját előkészítse ezzel a témával kapcsolatban, 2004. június 9-én fogadta el véleményét. Az előadó Guido Ravoet volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. június 30-i és július 1-jei, 410. plenáris ülésén 140 szavazattal, 0 ellenében és 5 tartózkodás mellett az alábbi véleményt fogadta el:

1. A javaslat tartalma és hatálya

1.1 Az Európai Bizottság 2003. december 2-án konzultációs célokat szolgáló okmányt adott ki „Az Európai Bizottságnak a Tanács és az Európai Parlament részére kiadott, a belső piacon történő kifizetések új jogi keretére vonatkozó közleménye” címmel.

1.1.1 Az Európai Bizottság jogi és technikai jellegű elégtelenségeket észlel a határokon átnyúló, euróban történő fizetési műveletek területén. Az Európai Bizottság véleménye szerint a határokon átnyúló műveletek elégtelenségeinek egyik oka a nem kielégítő európai szintű jogi keret. Elfogadásra került számos, fizetési műveletekre vonatkozó jogi aktus – köztük a 2560/2001/EK⁽¹⁾ rendelet, amely bevezeti az egyenlő díjak elvét az euróban történő, belföldi és határokon átnyúló fizetési műveletekre, valamint az elektronikus fizetőeszközöket használók védelméről szóló, 97/5/EK⁽²⁾ irányelv – azonban az összefüggő jogi keret hiányos még. Annak, hogy az áruk és szolgáltatások belső piaca megfelelően működjön, előfeltétele, hogy olcsó, hatékony és biztonságos fizetési szolgáltatásokat lehessen igénybe venni. Az Európai Bizottság számos olyan vezérelvet felsorol, amelyek a fizetési műveletekre vonatkozó EU-jogszabályok kontextusában különösen lényegesek. Ezek a következők: 1) A hatékonyság mint állandó célkitűzés; 2) a biztonság mint elengedhetetlen feltétel; 3) verseny: a piacokhoz való hozzáférés és kiegyensúlyozott, tisztességes játéktér; 4) a fogyasztók⁽³⁾ magas szintű védelme; 5) a jogi rendelkezéseknek technikailag semlegesnek kell lenniük; 6) a fizetési műveletekre vonatkozó jogszabályok átdolgozásának hozzáadott értéket kell képviselnie; 7) a jövőbeli jogi eszköz(ök) jellege.

1.2 A Bizottság konzultációs célokat szolgáló dokumentuma viszonylag hosszú ideig tartó, előzetes munka eredményeként született, és a szándékok szerint 2004-ben jogalkotási kezdeményezéshez kell vezetnie.

1.3 A Bizottság a technikai és jogi korlátok megszüntetésével arra törekszik, hogy hatékony fizetési szolgáltatásokat, egyenlő feltételekkel megvalósuló versenyt, megfelelő fogyasztóvédelmet, a fizetési műveletek biztonságát, valamint a fizetési folyamatban érintett minden fél számára jogbiztonságot teremtsen.

⁽¹⁾ HL L 344., 2001.12.28.

⁽²⁾ HL L 43., 1997.2.14.

⁽³⁾ A fogyasztó alatt a fogyasztók (vásárlók) és olyan más személyek – például kiskereskedők, valamint kis- és középvállalkozások – értendők, akik fizetett szolgáltatásokat vesznek igénybe.

1.4 A Bizottság elismeri az európai bankok⁽⁴⁾ erőfeszítéseit. Az Európai Fizetési Tanácsot 2002. júniusában hozták létre. A szervezet széles körű munkaprogramról határozott az egységes eurófizetési terület számára, valamint jelentős változtatásokat javasol az Európai Unió területén a fizetési szolgáltatások megszervezésének mikéntjében. A tervek arra vonatkozó döntést is tartalmaznak, hogy mindenekelőtt olyan új infrastruktúrát⁽⁵⁾ kell létrehozni, amellyel az euróban történő átutalások nagyon alacsony ügyleti költséggel és maximum három napon belül teljesíthetők.

1.5 A Bizottság véleménye szerint a tőke liberalizációja megkönnyítette a határokon átnyúló pénzáttalásokat az EU-n belül. A belső piac ugyanakkor – elsősorban a kiskereskedelmi fizetések esetében – még mindig nem olyan hatékony, mint nemzeti szinten. A belső piacon nyújtott fizetési szolgáltatásokra vonatkozó nemzeti jogszabályok és egyezmények között is eltérések vannak. Az új jogi keret – ahol szükséges – meg kell, hogy szüntesse az egységes fizetési területet érintő jogi korlátokat, különösen akkor, ha azok akadályozzák az EU egészére kiterjedő fizetési infrastruktúrák és rendszerek megfelelő működését. Ilyen például az, ha egy fizetési meghagyás visszavonására vonatkozó szabályok attól függően változnak, hogy a belső piacon belül hol tették azt. A kölcsönös átjárhatóság, a közös műszaki szabványok alkalmazása és az alapvető jogszabályok harmonizációja kulcsfontosságú szerepet töltenek be.

1.6 A jogi bizonytalanság olyan elem, amely megakadályozza, hogy a fizetési szolgáltatók és a fizetési szolgáltatásokat igénybe vevők ügyleteiket nyíltan bonyolítsák, vagy hogy egyáltalán ügyleteket bonyolítsanak. Ez történik például a közvetlen terhelési ügyleteknél is, amelyek még nem léteznek EU-szinten (Lásd 16. melléklet). Ugyanez érvényes a rendszeres, ismétlődő fizetésekre is (pl. külföldi napilapra vagy egy másik tagállamban lévő nyaralóval kapcsolatos közüzemi szolgáltatásokra szóló állandó megbízásra), amelyek esetében nem lehetséges a „telepítés”. Ha a felhasználók – pl. fogyasztók, valamint kis- és középvállalkozások – a belső piac összes előnyét élvezni szeretnék, a határokon átnyúló fizetési szolgáltatásoknak ugyanolyan hatékonyan kell lenniük, mint nemzeti szinten. Az új jogi keretnek ennél fogva meg kell szüntetnie a jogházagokat, növelnie kell a fogyasztók bizalmát és jólétét a belső piac egységes fizetési övezetében.

⁽⁴⁾ Például az EURO1 rendszer vagy az EBA (Euró-Bankszövetség) STEPI rendszere.

⁽⁵⁾ Az EBA 2003.4.28-án kezdte meg működését.

1.7 A belső piacon különösen fontos a fogyasztók fizetési tranzakciókba vetett bizalma, ugyanis azoknak gyakran határokon átnyúló dimenziója van, és e bizalom alapvető az EU-piacon belüli elektronikus kereskedelem lehetőségeinek igénybe vételénél. A szerződés 153. cikke ennek megfelelően nagyfokú fogyasztóvédelmet követel meg, amely az új jogi keret egy irányadó elve. Mérlegelni kell azonban a fogyasztók ilyen mértékű védelmének költségeit is, azokat ugyanis – ilyen vagy olyan formában – végsősorban a fogyasztók viselik.

1.8 A fogyasztóvédelem érdekében szükséges, hogy következetes és felhasználóbarát információk követelményeket határozzunk meg a fizetési tranzakció előtti és utáni időszakokra is. E tekintetben már számos rendelkezés létezik az EU jelenlegi fizetési jogszabályaiban, ezeket azonban felül kell vizsgálni. Az egyik legnehezebb feladat, hogy egyensúlyba hozzuk az információ tartalmát és mennyiségét annak érdekében, hogy a fizetési szolgáltatást felhasználó azt olvasva képes legyen megérteni és tudomásul venni jogait és kötelezettségeit.

1.9 Az Európai Bizottság nagyon fontosnak tekinti azokat a jogi biztosítékokat is, amelyeket a fizetés elmulasztása, a hibás vagy a jogtalan fizetési tranzakciók esetén a fogyasztóvédelem nyújt.

1.10 A 21 melléklet képezi a Közlemény lényegi részét. Ezek mindegyike egy-egy olyan sajátos jogi, illetve technikai kérdést vet fel, amely a kifizetések szempontjából a belső piac hatékony működésével kapcsolatos.

2. Általános észrevételek

2.1 Az EGSzB egyetért az Európai Bizottság kezdeményezésének azon célkitűzésével, miszerint összefüggő és átfogó jogi keretet kell létrehozni az egységes európai fizetési terület számára. Bár minden bizonnyal léteznek fizetést érintő korlátok a belső piacon, ezek a nemzeti jogszabályi rendszerek eltéréseiből adódnak. A belső piaci fizetéseket ma még mindig nagyon nagy mértékben a nemzeti szabályok, illetve szokások határozzák meg. Mivel az összes európai kiskereskedelmi fizetés 98 %-a országon belül⁽¹⁾, történik, nyilvánvaló, hogy az EU-ban a fogyasztók csak korlátozott mértékben igénylik a határokon átnyúló fizetéseket.

2.2 Európa számos belföldi fizetési piaca nagyon hatékony. A jogszabályoknak ennél fogva a határokon átnyúló fizetések előtti akadályok megszüntetésére kellene szorítkozniuk, hogy ily módon egységes hatékonysági szintet érjenek el. A határokon átnyúló fizetési rendszerek fejlesztése így nem járna semmilyen negatív következménnyel a meglévő, hatékony nemzeti fizetési rendszerekre.

2.3 Az Európai Bizottságnak meg kellene szüntetnie azokat a jogi korlátokat, amelyek megakadályozzák az EU egészére kiterjedő piaci egyezmények és megállapodások létrejöttét, ugyanakkor nem szabályozzák azokat a kérdéseket, amelyeket az említett egyezmények és megállapodások kezelni tudnak. Lényegében az önszabályozás/együttes szabályozás és az EU jogszabályok közötti megfelelő egyensúlyt kellene megtalálni.

⁽¹⁾ A Fédération Bancaire Européenne által összeállított, több forrásból (Swift, EBA, kártyarendszerek) származó, összesített százalék (2003).

2.4 Az EGSzB⁽²⁾ szerint támogatni kell mind az önszabályozást, mind az együttes szabályozást. Mindazonáltal szigorú szabályozást kell elfogadni minden olyan területen, ahol úgy tűnik, hogy az önszabályozás vagy a közös szabályozás nem megfelelő, elégtelen vagy nem helyes módon alkalmazza azt.

2.5 Az EGSzB támogatja a magas és egységes szintű fogyasztóvédelem elvét azon az alapon, hogy az a szerződés egyik legfontosabb célkitűzése.

2.6 A fizetési műveletek belső piacának nemzetközileg versenyképesnek kell lennie. Ha az új EU jogszabályi keret a fizetési műveletekkel kapcsolatos költségek növekedéséhez vezet, valós veszéllyé válik, hogy a fizetési műveletek üzletágát egyre inkább az EU-n kívüli piaci résztvevők fogják működtetni, és hogy a jogszabályok nem érik el céljukat.

2.7 Ami az új eszköz által fedezett kifizetéseket illeti, az EGSzB nem fogadja el, hogy ki kellene zárni hatálya alól a csekkeket, mivel egyes tagállamokban ez a fizetési mód még mindig használatos.

2.8 Azt is biztosítani kellene – önszabályozás útján –, hogy az új rendszerben egy tagország bármelyik pénzügyi intézménye által kibocsátott vagy engedélyezett hitelkártyát vagy bankkártyát az összes többi tagországban bármely ATM pénzkidő automata elfogadja.

3. Külön észrevételek

3.1 Fizetési szolgáltatás nyújtásának joga a nagyközönség számára (1. melléklet)

A pénzügyi rendszer biztonsága szempontjából életbevágóan fontos, hogy e kérdést a fizetési műveletek új jogi keretei között kezeljük. Mivel a fizetési rendszer az egész gazdaság sarokköve, a fizetési szolgáltatásokat minden tagállamban szabályozni kell. Nem kellene a kölcsönös elismerés elvét alkalmazni azt megelőzően, hogy a fizetési szolgáltatásokra meghatároznánk a harmonizált minimális engedélyezési követelményeket. Ez az elv nem nyújtana ugyanis kellő biztonságot a fogyasztóknak, és nem biztosítana egyenlő feltételeket sem. Az Európai Bizottság 2. választási lehetőségének (a fizetési szolgáltatásokra vonatkozó külön engedély) megvalósítását szolgáló, kötelező érvényű és közvetlenül alkalmazandó jogi eszköz (rendelet) biztonságos jogi keretet biztosítana e tevékenység számára. Egyértelműnek kell lennie annak, hogy ha egy fizetési szolgáltatásokat nyújtó személy betéteket fogadhat el, azt banki engedélyhez kell kötni (fizetőképességre vonatkozó követelmények, stb.). Általános megjegyzésként egyetértés született abban, hogy az e területen kidolgozandó, bármilyen rendelet az Európán kívüli illetőségű és az Unión belül működő fizetési szolgáltatókra is vonatkozik.

⁽²⁾ EGSzB 500/2004, előadó: Daniel RETUREAU.

3.2 Tájékoztatási követelmények (2. melléklet)

A hitelintézetek kötelesek eleget tenni a határokon átnyúló átutalásokról szóló 97/5/EK irányelv, a határokon átnyúló, euróban történő fizetési műveletekről szóló 2560/2001/EK rendelet, valamint az elektronikus fizetőkészítőkről szóló 97/489/EK ajánlás rendelkezéseinek. Egyes tagállamok rendelkeznek ugyan saját nemzeti jogszabályokkal, de léteznek olyan EU-szabályok is, amelyek kimondottan a vásárlók tájékoztatásának kérdésével foglalkoznak: mégpedig ilyen a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítésére vonatkozó 2002/65/EK irányelv és a 2000/31/EK irányelv (az „elektronikus kereskedelem irányelve”). Ezeket a – hatályukat és tartalmukat tekintve kielégítő – követelményeket a bankoknak kell végrehajtani. Az EGSzB teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság azon kezdeményezését, miszerint egységes keretbe kell foglalni a meglévő jogi rendelkezéseket annak érdekében, hogy egyetlen, világos jogi szöveg álljon rendelkezésre, amely a tájékoztatási követelmények teljes területét lefedi. A tájékoztatási követelményeknek olyan szintig kell általánosoknak lenniük, hogy a ma még nem létező fizetési eszközökre is alkalmazhatók legyenek.

3.3 Devizakülföldiek számlái (3. melléklet)

Ez a kérdés messze túlmutat a fizetési műveletek területén, ennél fogva máshol kellene vele foglalkozni.

3.4 Értéknapi (4. melléklet)

3.4.1 Az értéknapi meghatározása nem csak a fizetési műveleteket érintő kérdés. Az értéknapi valójában gyakran nem is kimondottan fizetési tranzakcióhoz kötődnek – bármilyen számlaműveletről következhetnek.

3.4.2 Amint azt az Európai Bizottság elismeri, az értéknapi meghatározása elsősorban árszabási (azaz termékmenedzsment vagy vevőkapcsolatok terén jelentkező) kérdés. A termékmenedzsment szempontjából az értéknapi függetlenek a könyvelési tételektől, amelyeket a számlamozgások kiszámítására használnak.

3.4.3 Az értéknapi eltérhetnek bankok szerint, ügyfelek szerint ugyanazon a bankon belül, sőt egyazon ügyfél különböző bankügyletei szerint is ugyanazon a bankon belül.

3.4.4 Az EGSzB üdvözli azt az elképzelést, hogy a fizetési szolgáltatások kínálóira az értéknapi használatával kapcsolatban alkalmazzák az átláthatóság követelményét. Ezáltal csökkenteni lehet az értéknapi pénzügyi következményeit a fogyasztóra nézve. Az érvényességi idők rendszereinek egész Európában történő egymáshoz közelítését is tervbe kell venni, és még ha a tagállamok nemzeti rendszerei jelentős mértékben el is térnek egymástól, akkor is úgy kell tekinteni e közelítési szándékot, mint egy középtávú célt.

3.4.5 A közelítési folyamatnak azt az elvet kell követnie, miszerint a kifizetési eljárások értéknapija essen egybe azzal az időponttal, amikor a pénzügyi intézet által kivitelezett kifizetési megbízás következtében a pénz lekerül a számláról.

3.5 A bankszámlaszám hordozhatósága (5. melléklet)

3.5.1 A 2560. számú EK-rendelet megemlíti az IBAN⁽¹⁾- és a BIC⁽²⁾-kódokat, amelyeket az európai hatóságok – köztük a KBER (Központi Bankok Európai Rendszere) – támogatnak és szponzorálnak. Az IBAN számozási szabvány EU-szerte elfogadott és jól működik, ami a szabvány sikerességét bizonyítja. Ez a kódolási rendszer nem teszi lehetővé a számlaszám átvitelét. A bankoknak legalább azt kellene biztosítaniuk, hogy az ügyfél megtarthassa számlaszámát, amikor ugyanazon banknak egy másik fiókjába megy át.

3.6 Ügyfélmobilitás (6. melléklet)

Általános szabály, hogy a piaci verseny természetes hajtóerőt jelent, és növeli az ügyfelek mobilitását. A bankoknak meg kell könnyíteni a számla hordozhatóságát azáltal, hogy közlik ügyfeleikkel az összes rá vonatkozó adatot. Az EGSzB teljes mértékben támogatja az ügyfelek mobilitásának növelését szolgáló önszabályozást. Az EGSzB ezenkívül támogatja a zárási díjak átláthatóságát is. Ezeknek a díjaknak nem szabad túlzott mértékűeknek lenniük, és a számlák lezárásával és átvitelével járó tényleges adminisztratív költségeket kell tükrözniük. Ezenfelül pedig ezeket a költségeket közölni kell az ügyfelekkel, még mielőtt az ügyfél számlát nyitna egy banknál.

3.7 A fizetőkészítők és összetevők biztonságának értékelése (7. melléklet)

Mivel a jogszabályi kezdeményezések azzal a kockázattal járnának, hogy a régi technológiai megoldásokat ereklüként megőrizzük (a biztonsági összetevők természetüknél fogva állandóan módosulnak), a szabványosítást önszabályozás keretében lehetőleg az iparágak kellene irányítani, ahogyan azt első választási lehetőségként az Európai Bizottság is javasolja. Az EGSzB úgy véli, hogy a zavar elkerülése érdekében az iparág által irányított biztonsági tanúsítást összhangba kell hozni a kialakítandó közös EU-elvekkel.

⁽¹⁾ Nemzetközi bankszámlaszám

⁽²⁾ Banki azonosítószám

3.8 A fizetési műveletet kezdeményező félről szóló információ (a FATF VII. külön ajánlása) (8. melléklet)

A FATF (Pénzügyi Akciócsoport) kormányközi testület, amely nemzetközi szinten határoz meg szabványokat és dolgoz ki irányelveket a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása ellen. A terrorizmus finanszírozására vonatkozó VII. külön ajánlás az elektronikus átutalásokra vonatkozik, és kijelenti, hogy „az országoknak intézkedéseket kellene hozniuk arra vonatkozóan, hogy megköveteljék a pénzintézetektől – köztük a pénzügyi nyozóktól –, hogy pontos és jelentőségteljes információt (név, cím és számlaszám) tüntessenek fel a pénzügyi átutalásokon és az azokhoz kapcsolódó üzenetekben, és az információ kísérje végig az átutalást ill. a vonatkozó üzenetet a fizetési lánc egésze során. Az országoknak intézkedéseket kell hozniuk annak biztosítására, hogy a pénzintézetek – köztük a pénzügyi nyozók – alaposan megvizsgálják és figyelemmel kísérik a gyanús tevékenységből származó összegek átutalását, amelyek nem tartalmazzák a pénz feladójának teljes körű információját (név, cím és számlaszám)”. Az EGSzB azt javasolja, hogy a VII. külön ajánlást teljesen harmonizált módon, rendelet formájában hajtsák végre az egész belső piacon, hogy ily módon biztosítani lehessen annak következetes és egységes alkalmazását. A titoktartási követelmények betartása létfontosságú ebben a kontextusban. Az Európai Gazdasági Térség országait lehetőség szerint szintén be kell vonni. A megjegyzések között a fizető fél neve helyett a számlatulajdonos nevét kellene feltüntetni, mivel a két név eltérhet egymástól, és ily módon a számlatulajdonos adatait tárolja a fizetési műveletet szolgáltatója, és azokhoz könnyen hozzáférhet.

3.9 A vitás kérdések alternatív megoldása (ADR) (9. melléklet)

Az EGSzB az Európai Bizottság „Vitás kérdések alternatív megoldása a polgári és kereskedelmi jogban”⁽¹⁾ című zöld könyvről írott véleményében támogatja a FIN-NET-et, mióta azt a Bizottság életbe léptette. Kimutatja, hogy a határokon átnyúló egyeztetési rendszerek hatékonyan és bürokrácia mentesen, a meglévő mechanizmusokat alkalmazva képesek működni. A FIN-NET hatékonysága annak a ténynek köszönheti a sikerét, hogy a határokon átnyúló fizetéssel kapcsolatos ADR akkor még új területével foglalkozott, ugyanakkor a meglévő, határokon belül maradó rendszerekre épített. A fizetési művelet területén az eljárások gyorsasága különösen fontos a fogyasztó számára.

3.10 A pénzügyi átutalás visszavonhatósága (10. melléklet)

3.10.1 Annak érdekében, hogy az ügyfél számára jogbiztonságot nyújtsanak, a jelen mellékletet oly módon lehetne megfelelőbben megközelíteni, hogy az alkalmazott fizetőeszköz szerint megvitánánk a „visszavonhatatlansági pont” meghatározását és közzétételét. Az EGSzB támogatja, hogy az ügyfelet tájékoztassák a különféle fizetési rendszerekre és az érintett fizetőeszközre vonatkozó visszavonhatatlansági feltételekről.

⁽¹⁾ HL C 85., 2003.4.8.

3.10.2 Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ügyfelek nemcsak küldenek, hanem fogadnak is fizetéseket. A túl hosszú visszavonhatósági idő ellentétes hatással jár, ami a fizetést váró ügyfelek számára hátrányos lehet.

3.10.3 Ezen kívül fontos megkülönböztetni az ügyfél általi és a rendszer általi visszavonhatóságot. Érthetőségi és jogbiztonsági okokból az az általános szabály, hogy az átutalások elszámolása – az elszámolások véglegességéről szóló irányelvben meghatározottak szerint – a rendszerbe való bekerülést követően nem visszavonható.

3.10.4 Az EGSzB azon a véleményen van, hogy a visszavonhatóság kérdése összetett, és további megvitatás szükséges. A fizetési művelet szolgáltatójának mindazonáltal kérésre tájékoztatnia kell az ügyfelet a kérdéses fizetési műveletre vonatkozó visszavonhatatlansági pontról.

3.11 A fizetési műveletet szolgáltató intézmény szerepe a távkereskedelem során az ügyfél és a kereskedő között felmerülő vita esetén (11. melléklet)

Az EGSzB tekintetbe veszi, hogy különbséget kell tenni az alapvető tranzakció és a fizetés teljesítése között: a fizetési tranzakció maga teljesen semleges. Sem a feladó, sem a kedvezményezett bankjának nincsen semmilyen befolyása a feladó (kereskedő ügyfele) és a kedvezményezett (kereskedő) között végbemenő mögöttes tranzakcióra. Az EGSzB elismeri, hogy az e melléklet által képviselt kérdés nagyon bonyolult, és további egyeztetést kíván.

3.12 Nem teljesítés vagy hibás teljesítés (12. melléklet)

3.12.1 Az EGSzB egyetért abban, hogy a fizetési művelet szolgáltatója felelős az átutalás pontos teljesítéséért, valamint annak bizonyításáért, hogy a tranzakció pontosan rögzítésre és teljesítésre, valamint a kedvezményezett számláján jóváírásra került. Továbbá ő felel a kifizetési rendszer oldalért (technikai értelemben véve), amelyet ő ellenőriz. Ugyanakkor világos, hogy a fizetési szolgáltató nem vonható felelősségre polgári felelősségi körén túl, és még kevésbé, ha nem volt hanyag, valamint vis major esetén. A pénzügyi intézmény kötelessége bebizonyítani, hogy a fizetési tranzakciót megfelelően vezette be a nyilvántartásba, teljesítette és könyvelte, a megállapított időpontoknak megfelelően, és ezt a kötelezettséget nem lehet szerződés útján sem megkerülni, sem korlátozni.

3.12.2 Az EGSzB úgy véli, hogy a fizetési szolgáltatók érték-növelt szolgáltatás formájában vállalhatnak felelősséget a hatókörükön kívül eső ügyekkel kapcsolatos követelésekért. Ez előnyös lenne a fogyasztó számára, és élesebb versenyhez vezetne.

3.13 A szerződő feleknek a nem engedélyezett tranzakciókra vonatkozó kötelezései és kötelezettségei (13. melléklet)

3.13.1 A kártyás fizetési műveletekre vonatkozóan a hitelintézeteknek már eleget kell tenniük a 97/489/EK ajánlásban foglalt rendelkezéseknek, különösképpen a következőkre vonatkozóan:

- a kártyatulajdonos pénzbeli felelősségének 150 euróra történő korlátozása (hacsak nem követ el súlyos hibát) elvesztett vagy ellopott kártyával bonyolított tranzakciók esetében, a kifizetések leállítására vonatkozó értesítést megelőzően, és
- a távolról, a kártya fizikai használata nélkül elkövetett csalárd tranzakcióból, ill. hamisított kártyával bonyolított tranzakciókból eredő, jóhiszeműen vitatott terhelések (és minden, az érintett terhelésekkel kapcsolatos banki költség) visszatérítése.

3.13.2 Szervezett bűncselekmény is állhat a csalárd tranzakciók mögött. A 150 eurós küszöbérték ösztönzőleg hathat a visszaélésekre. A bizottság ennél fogva úgy véli, hogy kockázat alapú küszöbértéket kellene bevezetni. A kártyatulajdonos felelőssége a fenti esetben a kártya összes hitellimitjének százalékában lenne megadva, amihez a szerződésében hozzájárulását adja. Az ilyen méltányos megközelítés tükrözné a valódi kockázatot és költséget, ugyanakkor hatékonyabban elriasztaná a visszaélést, ily módon csökkentené a közös költséget.

3.13.3 A 97/489/EK ajánlás az új jogi keretnek megfelelő, korlátozott aktualizálása pozitív irányban tett lépést jelent. Az EGSzB azon a véleményen van, hogy ezt a mellékletet az elektronikus aláírás alkalmazásának lehetőségeivel kapcsolatosan, az elektronikus aláírásról szóló irányelvhez viszonyítva kellene értelmezni.

3.13.4 Nem nyilvánvaló, hogy egy fizetési szolgáltató meggyőzően bizonyítani tudja-e – ha egyáltalán bizonyítani tudja –, hogy az ügyfél volt-e a műszakilag biztonságos elektronikus fizetőeszközzel végrehajtott tranzakció kezdeményezője vagy sem. Az on-line banki tranzakciók esetében különösképpen úgy tűnik, hogy a fizetési szolgáltatók nehézségekkel küzdenek az ilyen bizonyíték megszerzésében, mivel e tranzakciók saját tulajdonú számítógépeken is lebonyolíthatók, ami túlmutat a fizetési szolgáltató hatáskörén.

3.14 Az „OUR”, a „BEN” és a „SHARE” ⁽¹⁾ lehetőségek használata (14. melléklet)

3.14.1 A teljes összeg kedvezményezetthez való átutalásának elve képezi ennek a mellékletnek a központi témáját. Ez az elv a 2560/2001 rendeletet követően most már meghonosodott olyan fizetések esetében, amelyeket teljes STP (egyeses feldolgozás) módon lehet kezelni, feltéve, hogy a megfelelő belföldi fizetéseket teljes mértékben, a kedvezményezett oldalán történő levonás nélkül teljesítik.

⁽¹⁾ „Our”, „beneficiary” és „share” pénzáttalásokra vonatkozó, háromféle terhelési lehetőség.

3.14.2 Ezenkívül ICP (fizetési műveletekre vonatkozó bankközi egyezmény ⁽²⁾) formájában létezik önszabályozás, amely ma korlátozza az euróban történő átutalások hatályát. Az ICP támogatja a közvetítő bankok azon lehetőségének megszüntetését, hogy – a lehetőség igénybe vétele esetén – díjakat vonjanak le az átutalt összegből.

3.14.3 Minden jogi keretnek el kell mozdulnia az egyedi üzenetformátumokon és rendszereken (mint a SHARE, BEN, OUR) belül használt műszaki kifejezésektől, amelyek számos esetben nem helyénvalók a belföldi kontextusban. Az EGSzB azon a véleményen van, hogy ennél fogva nem kellene semmilyen további rendelkezést alkotni a 97/5/EK irányelv helyett. A jelenlegi díjazási lehetőségek azért léteznek, hogy az ügyfeleknek választási lehetőséget biztosítsanak, ami az ügyfél és egy bank között megtárgyalt feltételek részét képezi. El kell kerülni a választási lehetőség túlzott egyszerűsítését és korlátozását, mivel azok a díjazási opciók olyan piaci igényekre adott választ jelentenek, amelyek túlmutatnak az EU-n belüli, alapvető átutalási eszközö(kö)n, és a különféle fizetési típusok, valamint a távkereskedelem támogatása céljából szükségesek. Az EGSzB azt szeretné, ha az iparág fokozná az alkalmazott díjazási opció átláthatóságát.

3.14.4 Az EGSzB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy szüntesse meg az irányelv alapértelmezett „OUR” opciója, a legtöbb tagállamban nem létező díjazási mechanizmus, és a rendelet által előnyben részesített „SHARE” opció közötti ellentmondást.

3.15 Az átutalások átfutási ideje (15. melléklet)

3.15.1 Az EGSzB emlékeztet arra, hogy az Európai Fizetési Tanácshoz tartozó európai bankok a CREDEURO egyezmény értelmében történő önszabályozással elfogadták, hogy az alapértelmezett átutalási átfutási idő 3 banki munkanap legyen (az átvétel napjától számítva). A 3 nap valójában alapértelmezett időtartam, amit tovább javíthatnak az egyes bankok. Mivel az átfutási idő alapvető szolgáltatási elem, a versenyerőkre kellene hagyni a szolgáltatások továbbfejlesztését.

3.15.2 A jogi szabályozás további igényét csak akkor kellene fontolóra venni, ha elbukik a szektor kezdeményezése.

⁽²⁾ A fizetési műveletekre vonatkozó bankközi egyezmény a 2560/2001 rendelet hatálya alá eső, alapszintű átutalások esetére.

3.16 Rendszeres átutalási megbízás (16. melléklet)

3.16.1 Az elfogadandó jogszabályokat, illetve a megszüntendő jogi korlátokat az Európai Fizetési tanács (EPC) fogja pontosan meghatározni, és az Európai Bizottsággal közölni fogja azt, ha a páneurópai beszedési megbízási rendszert hivatalosan jóváhagyta az EPC. A páneurópai beszedési megbízási rendszer alátámasztásához szükséges jogi keret nagyon nagy mértékben a választott modelltől függ majd. Az EGSzB-nek ennél fogva meggyőződése, hogy az iparág és a jogalkotó (EK) szoros együttműködését kell célul kitűzni.

3.17 A szakmai készpénzforgalom akadályainak elhárítása (17. melléklet) ⁽¹⁾

3.17.1 Ez a melléklet nem kapcsolódik a fizetési műveletek kérdéséhez, ennél fogva a fizetési műveletekre vonatkozó új jogi keret hatályán kívül esik.

3.17.2 Nem kellene megkülönböztetni a készpénzes és a nem készpénzes fizetési műveletekre vonatkozó szabályozást. Számos szabályozási és műszaki akadály hátráltatja a határokon átnyúló készpénzforgalom fejlődését az euróövezetben, különösen a nemzeti központi bankok egyik országbeli fiókjai és a pénzügyintézetek másik országbeli fiókjai között.

3.17.3 A határokon átnyúló, nemzeti központi banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés része az euróövezeten belül az egységes pénznem használata természetes fejlődésének.

3.17.4 A készpénzszállítási üzletágban folyó versenyt a hatékonyság maximalizálása érdekében elő kellene mozdítani az euróövezeten belül, az EGSzB azonban szükségesnek tartja, hogy határokon átnyúló készpénzszállítási engedélyt és az engedély használatának megfelelő ellenőrzését kell létrehozni.

3.18 Adatvédelmi kérdések (18. melléklet)

Az Európai Bizottságnak az megoldása, miszerint rendeletbe foglalna egy olyan rendelkezést, amely megfelel a meglévő, adatvédelemről szóló 95/46/EK irányelv 13. cikke d) pontjának ⁽²⁾, biztosítja a legnagyobb esélyt arra, hogy rövid távon harmonizálják a fizetési rendszerekben történő visszaélések megelőzését célzó információcsere lehetőségeit (az üzemeltetők és a hatóságok között, valamint maguk az üzemeltetők között, az adatvédelmi irányelv alóli kivétel útján: pl. a kártyás tranzakciókkal visszaélő csalárd kereskedők adatbázisa).

⁽¹⁾ Különös figyelmet kell szentelni a fordítások pontosságának. Az olasz nyelvben például a cím inkább „Rimozione delle barriere al trasporto di fondi”, amely jobban kifejezi az eredeti változat értelmét.

⁽²⁾ HL L 281., 1995.11.23.

3.19 Digitális aláírás (19. melléklet)

Az EGSzB javaslata szerint az Európai Bizottság először is nyújtsa be az elektronikus aláírásról szóló, 1999/93/EK irányelv ⁽³⁾ végrehajtásáról szóló jelentését. Örömmel veszi a Bizottság új intézkedési javaslatát. Az EGSzB általános megjegyzésként rá kíván mutatni, hogy a digitális tanúsítás a termékmenedzsment területéhez tartozik, amelyre a műszaki semlegesség és a verseny elvei vonatkoznak.

3.20 A hálózatok biztonsága (20. melléklet)

Az EGSzB üdvözlö minden olyan intézkedést és kezdeményezést, amely a számítógépes bűnözést komolyabb bűncselekményként kezeli, és amely erre vonatkozóan, más joghatóságokkal együttműködve (pl. Egyesült Államok), harmonizációra törekszik az EU-n belül. Az automatikus adatfeldolgozó rendszerekhez csatlakozás, adatmegsemmisítés vagy -módosítás és a rendszer működésének megváltoztatása céljából történő illetéktelen hozzáférést büntetendő, visszatartó erejű szankciók alkalmazása dicséretes. Azokkal a felekkel szemben is szankciókat kell alkalmazni, akik rendelkezésre bocsátják azokat az adatokat, programokat, hardvert ill. információt, amelyet speciálisan arra a célra terveztek vagy alakítottak át, hogy lehetővé tegyék az automatikus adatfeldolgozó rendszerhez csatlakozás céljából történő, illetéktelen hozzáférést. Ennél fogva meg kell különböztetni a fizetési hálózatokon elkövetett csalárd tevékenységek büntény jellegét, amelyekre vonatkozóan további jogszabályi EU-harmonizáció szükséges, valamint a fizetési hálózatokat biztosító, megelőző intézkedéseket, amelyeket az iparágra kellene hagyni, hogy felöleljen minden technológiai fejlesztést.

3.21 A fizetési hálózat üzemzavara (21. melléklet)

3.21.1 AZ EGSzB számára úgy tűnik, hogy a 21. mellékletben említett kérdés a 12. melléklet részkérdése (nem teljesítés vagy hibás teljesítés). Valóban el kell ismerni, hogy:

- a fizetési hálózatok üzemzavara nem szokásos jelenség,
- a fizetési hálózatok üzemzavara kihathat olyan rendszerekre és berendezésekre, amelyek nem tartoznak a hitelintézet közvetlen ellenőrzése alá (hálózatra vonatkozó, költségekkel ki nem fejezhető külső gazdasági hatások),
- a hitelintézetek eleget kell, hogy tegyenek az illetékes szabályozó hatóságok által rájuk rótt rugalmassági és üzletfolytonossági kötelezettségeknek,

3.21.2 Ennél fogva semmilyen felelősség nem terheli a fizetési szolgáltatókat azon fizetésekre vonatkozóan, amelyeket nem az üzemzavar idején vittek be a rendszerbe. A fizetési szolgáltatónak polgárjogi felelőssége szerint korlátozott felelőssége van, és bizonyítania kell, hogy megtett minden szükséges intézkedést az üzemzavar megelőzése érdekében.

⁽³⁾ HL L 13., 2000.1.19.

3.21.3 A brit bankok ellen nemrég elkövetett e-mail „phishing” támadások esetében egy hálózati szolgáltató úgy vélte, hogy az online szolgáltatás leállítása a legjobb reakció a támadásra. Az ilyen támadások túlmutatnak a szolgáltató közvetlen hatáskörén, mivel közvetlen e-mail kapcsolat van a támadó és az ügyfél között. A fizetési szolgáltatóknak tájékoztatniuk kellene ügyfeleiket – ha lehet –, mielőtt biztonsági okok miatt lezárják a rendszert. Az EGSzB nem találja helyénvalónak a szolgáltató büntetését azért, mert ügyfeleit ilyen intézkedésekkel védelmezi. Az EGSzB továbbá arra ösztönzi a fizetési szolgáltatókat, hogy aktívan előzzék meg az ilyen típusú visszaéléseket.

4. Következtetés

4.1 Az új jogi keret konzisztens kell, hogy legyen az európai fogyasztóvédelmi stratégiával, amelynek legfontosabb célkitűzése, hogy egységes és magas szintű fogyasztóvédelmet valósítson meg.

4.1.1 Az EGSzB támogatja az Európai Bizottság arra vonatkozó próbálkozását, hogy erősítse a fogyasztók bizalmát, a jogbiztonságot és a fizetési műveletek piaci hatékonyságát a belső piacon. Örvedetesnek tartja továbbá, hogy az önszabályozást és az együttes szabályozást a fejlődés lehetséges útjának tekintik a 21 mellékletben említett számos területen.

4.2 Prioritást kell adni az 1., 2., 8., 12., 13., 18. és 19. mellékletekkel foglalkozó jogszabályi intézkedéseknek. A fogyasztói információk követelményekéről szóló (2.), a fizetés feladójának adatairól szóló (8.) és az adatvédelmi kérdésekről szóló (18.) mellékletnek különösen sürgősen figyelmet kell szentelni.

4.3 Az EGSzB és a banki szektor közötti intenzívebb együttműködést kellene tervbe venni az európai fizetési megbízási

rendszer létrehozására vonatkozóan (16. melléklet), annak meghatározására vonatkozóan, hogy kinek áll jogában fizetési szolgáltatásokat nyújtani (1. melléklet), valamint a fizetőszközök és összetevők biztonsági tanúsításának területére vonatkozóan (7. melléklet).

4.4 A többi melléklet vonatkozásában úgy tűnik az EGSzB számára, hogy az önszabályozás vagy együttes szabályozás lenne a megfelelőbb módszer arra, hogy elérjék az Európai Bizottság azon célját, miszerint létre kell hozni a fizetési műveletek hatékony belső piacát. Világos, hogy ha az önszabályozási intézkedések nem bizonyulnak sikeresnek, európai szabályozást kellene fontolóra venni.

4.5 Ugyanezen megfontolásból az EGSzB azt javasolja, hogy az átfogó keretnek arra kellene helyeznie a hangsúlyt, hogy a fogyasztók számára biztosítsa az átláthatóságot, és a lehető legnagyobb mértékben a meglévő gyakorlatokra és önszabályozásokra építsen. Ott például, ahol a piac már megvalósította a jogalkotó célkitűzéseit, nincs szükség további szabályozásra (pl. az átfutási idők megrövidítése érdekében nem szükséges haldéktalanul aktualizálni az átutalásokról szóló irányelvet). Mindazonáltal bizonyos területeken a közös megközelítés a megfelelő megoldás.

4.6 A Közlemény hatálya gyakran sokkal szélesebb, mint hogy csak a fizetési műveletekről szóljon, és az Európai Bizottságnak nyilvánvalóbb módon rá kell világítania a kereskedelmi szolgáltatások és a fizetési szolgáltatások közötti különbségre. Bármely, fizetésekre vonatkozó jogszabályi intézkedésnek ki kellene zárnia a fizetési műveletektől eltérő kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos kérdéseket.

Brüsszel, 2004. június 30.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Roger BRIESCH